

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

**Sotilastiedustelulainsäädännön
valmistelu**

lainsäädäntöjohtaja Hanna Nordström
työryhmän puheenjohtaja

Kuulemistilaisuus 23.11.2016

Työryhmän työstä

- Säädetään uusi laki sotilastiedustelusta
 - Tällä hetkellä tunnistettu noin 120 §:n laaja kokonaisuus
- Valvonnasta säädetään erikseen (OM)
- Henkilötietojen käsittelyssä huomioitava tuleva henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely
- Liitelakina oikeudenkäynnin julkisuudesta annettu laki

Yleiset säännökset

- Lain soveltamisala
 - Lakia sovelletaan Puolustusvoimien suorittamaan tiedustelutoimintaan
 - Kohteena ennen kaikkea ulkomaisten asevoimien toiminta
 - Hankitaan ennakolta, tutkitaan ja hyödynnetään Puolustusvoimien laissa säädettyihin tehtäviin liittyvää tietoa
 - Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tueksi ja ulkoisten uhkien kartoittamiseksi
- Suhteellisuusperiaate
- Vähimmän haitan periaate

Sotilastiedustelun kohteet

- Sotilastiedustelulla voidaan kotimaassa ja ulkomailla hankkia tietoja:
 - 1) sotilaallisesta toiminnasta;
 - 2) ulkomaisten tiedustelupalveluiden toiminnasta;
 - 3) joukkotuhoaseista;
 - 4) sotatarvikkeiden kehittamisestä ja levittämisestä;
 - 5) valtioon tai yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvista aseelliseen hyökkäykseen verrattavista uhkista;
 - 6) vieraan valtion suunnitelmista tai toiminnasta, joka voi aiheuttaa vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille;
 - 7) kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta vaarantavista kriiseistä;
 - 8) kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden turvallisuuteen kohdistuvista uhkista;
 - 9) puolustusvoimien kansainvälisen avun antamisen ja muun kansainvälisen toiminnan turvallisuuteen kohdistuvista uhkista.

Toimivaltaiset viranomaiset ja sotilastiedustelun ohjaus ja seuranta

- Sotilastiedusteluviranomaiset
 - Pääesikunta
 - Puolustusvoimien tiedustelulaitos
 - Radiosignaalitiedustelussa myös puolustushaarat
- Ohjaus ja seuranta
 - Hyödynnetään olemassa olevia rakenteita
 - PLM hallinnollinen ohjaus
- Tietopyyntö
 - TP, UM, VNK ja PLM
- Tiedustelutehtävä määriteltävä
 - Tiedustelutehtävällä konkretisoidaan kohteita
- Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa, kv. yhteistyö ja tiedustelun yhteensovittaminen huomioidaan
 - Kv. yhteistyö Suomen etujen mukaisesti
- Sotilaskäskyasioiden päätöksentekojärjestelmä huomioidaan

Tiedustelumenetelmiä

- Yleinen edellytys
 - Perustellusti voidaan olettaa saatavan tiedustelutehtävän kannalta tärkeätä tietoa
- Henkilötiedustelu
 - Henkilöön, esineeseen, tilaan, alueeseen ja omaisuuteen kohdistuva salainen tiedonhankinta, myös teknisellä laitteella
 - Teleosoitteeseen ja päätelaitteeseen kohdistuva tiedonhankinta
 - Henkilötiedustelun toimivaltuudet käytössä niin kotimaassa kuin ulkomailla
- Tekninen tiedustelu
 - Radiosignaalitiedustelu
 - Ulkomaan tietojärjestelmätiedustelu

Päätöksenteko tiedustelumenetelmien käyttämisessä

- **Kotimaassa** päätöksentekijätaso porrastettaisiin salaisia tiedonhankintakeinoja vastaavasti
 - Tuomioistuin (Helsingin käräjäoikeus)
 - Pääesikunta ja Puolustusvoimien tiedustelulaitos
- **Ulkomailla** tapahtuvassa sotilastiedustelussa päätöksentekotoimivalta voisi olla pääesikunnalla.

Tietoliikennetiedustelu

- Tietoliikennetiedustelu voidaan jakaa kolmeen eri toimivaltuuteen
 - Teknisten tietojen käsittely, valtiolliseen toimijaan ja muuhun kuin valtiolliseen toimijaan kohdistuva tietoliikenteen käsittely
 - Aina tuomioistuimen lupa
- Teknisten tietojen käsittely
 - Tietoliikennetiedustelun kohdentamiseksi tapahtuvaa
 - Tekninen analyysi, josta ei voida tunnistaa yksittäistä henkilöä
- Tietoliikenteen käsittely
 - Automatisoidusti kerääminen ja tallentaminen hakuehtojen perusteella
 - Kerättyjä ja tallennettuja viestejä voisi käsitellä manuaalisesti
 - Valtiolliseen ja siihen rinnastuvaan sotilaalliseen toimijaan kohdistuva tietoliikennetiedustelu saattaa olla mahdollista ilman perustuslakimuutosta

Tietoliikennetiedustelu

- Yrityksille ei velvollisuutta luovuttaa salausavaimia tai asentaa takaportteja
- Tietoliikennetiedustelun edellyttämän kytkennän ulkopuolinen valvonta
- Luvan voimassaoloajasta säädettävä
- Teleyrityksen avustamisvelvollisuus ja korvaus teleyritykselle
- Tietoliikennetiedustelun toteuttaminen muille viranomaisille, tiedustelukielto, tietojen hävittäminen

Sotilastiedustelun suojaaminen, tietojen hävittäminen ja tiedustelusta ilmoittaminen

- Sotilastiedustelun suojaaminen
 - Tiedustelutoiminnan suojaaminen ja tiedustelumenetelmän käytön suojaaminen, kuten tietolähteen suojaaminen
- Tietojen hävittäminen
 - Tiedustelutehtävään liittymätön tieto hävitettävä välittömästi
- Ilmoittaminen
 - Keskeinen edellytys tiedustelutoiminnalle
 - Ilmoitusta ei tehdä ulkomaille oleskelevalle taholle
 - Voidaan hakea tuomioistuimelta ilmoittamisen lykkäämistä tai ilmoittamatta jättämistä

Rekisterisäännökset

- Käsiteltäviä kokonaisuuksia
 - Sotilastiedustelun tietojärjestelmä
 - Rekisterin käyttöoikeudet
 - Tietojen käsittely
 - Tietojen luovuttaminen
 - Oikeus saada muilta viranomaisilta tietoja

Asevelvollisten käyttö ja ilmaisukiellot

- Asevelvollisten käyttö
 - Varmistetaan reserviläisten osaamisen hyödyntäminen
 - Puolustusvoimien ohjauksessa
 - Valmiuden kehittämisen ja kohottamisen tilanteissa
 - Asevelvollisen rikosoikeudellinen vastuu ja korvausvastuu
- Ilmaisukiellot
 - Kielto ilmaista tiedustelun avustamisesta
 - Tiedustelun virkamiehen ilmaisukielto myös oikeudenkäynnissä
 - Murrettavissa oikeudenkäynnissä tietyin edellytyksin
 - Sama ilmaisukielto asevelvollisten osalta

Tietojen ilmoittaminen muille tahoille

- Tiedustelun aikana ilmi tullut rikos on tietyissä tapauksissa ilmoitettava esitutkintaviranomaiselle
 - Velvollisuus ns. ylitörkeissä rikoksissa
 - Muuten voidaan ilmoittaa, jos rangaistus yli 3 vuotta vankeutta
- Muissa tilanteissa voidaan ilmoittaa tarvittaessa tietoja
 - Yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavan rikoksen estämiseksi, viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi tai syyttömyyttä tukevaksi selvitykseksi
 - Myös huomattavan varallisuusvahingon estämiseksi tietoja yksityisille tahoille
- Jos esitutkintaviranomainen ryhtyy käyttämään salaisia tiedonhankintakeinoja tai salaisia pakkokeinoja, ilmoitettava sotilastiedusteluviranomaiselle

Valvonta

- Sotilastiedustelulakiin
 - Sotilastiedusteluviranomaisen sisäinen valvonta
 - Puolustusministeriön suorittama valvonta
 - Kertomus eduskunnan oikeusasiamiehelle
- Uusi laki ulkoisesta valvontaviranomaisesta ja parlamentaarisesta valvonnasta
 - Yhteinen sotilastiedustelulle ja siviilitiedustelulle
 - OM työtyhmä asetettu 17.10. ja määräaika 28.2.2017
 - Työryhmässä edustus PLM ja SM

Kiitos mielenkiinnosta!

Kysymyksiä?

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

15.11.2016

15